Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Årsmelding 2016

Innholdsfortegnelse

Hilsen fra lederen	3-4
Aktiviteter og representasjoner, fylkesstyret	5
Styret, regnskapsfører og fylkessekretær	6
Utvalg og representanter	7
Lokallagene i Nordland Bonde- og Småbrukarlag	8-9
Budsjett og regnskap 2016	10
Program for årsmøtet 2017	11
Aktiviteter og årsrapporter 2016	12-17
Ny landbrukspolitikk	19-21
Stortingsmeldingen	23

Foto forside er tatt av Marielle de Roos

Fylkesskontorets adresse:
Nordland Bonde- og Småbrukarlag, ved Lise Hjelmseth, 8960 Velfjord
Tlf: 95528318 Epost: nordbs@online.no

Viktige saker, medlemsfordeler, kontigentsatser og annen informasjon om Norsk Bonde- og Småbrukarlag finnes på hjemmesiden under linken "Medlem" til Venstre i menyen.

Gå gjerne inn å lik Nordland Bonde- og Småbrukarlag på Facebook

Hilsen fra leder

Ny Landbrukspolitikk

Det siste året har vært preget av «Ny Landbrukspolitikk». Det var det store temaet på årsmøtet og Arktisk Lokalmatkonferanse i Nordland BS i 2016. Vi hadde store forventninger til jordbruksforhandlingene. Skulle vi klare å få fram denne nye politikken? Skulle vi kjøre vårt eget løp, eller skulle hovedmålet være å bli enig med Bondelaget og få til en best mulig avtale med staten? Det var spennende og krevende å være med i sentralstyret, med telefonmøter om natta og å det å skulle representere en hel organisasjon med engasjerte medlemmer. I JF 16 var matsikkerhet overordnet mål, med jord, klima og fordeling, som hovedprioriteringer. Dere vet utfallet, og at det var delte meninger i NBS om dette. En ting vi kan konkludere med er at jordbrukspolitikken denne regjeringen fører, går i helt feil retning. Vi skal utvikle og forbedre landbruket, men vi skal ikke endre det gode landbrukssystemet vi har. Vi trenger et sterkere samvirke, et mer bondeeid samvirke og et samvirke som klarer å tilpasse seg markedet. Liberalisering av matproduksjon går ikke overens med større selvforsyningsgrad eller matsikkerhet. Jeg ønsker en rettferdig fordeling av virkemidlene. Dette ønsker jeg for en sunn matproduksjon, en mer klima -og miljøvennlig landbruk og bedre inntekt for bonden. Så enkelt! I år har Lise Hjelmseth vært vår fylkessekretær. En stor takk til henne, som har klart å holde styr på en kaotisk og veldig travel fylkesleder.

Rovdyr

Rovdyr har vært et av de aller største temaene i Nordland BS i år. Allerede i mai, da den nye meldingen om «Ulv i Norsk Natur» kom, skjønte vi at dette ikke var svaret på de store utfordringer som beitenæringene opplever både innenfor og utenfor ulvesonen. Høringen om ny forvaltningsplan for rovdyr i Nordland er så langt en stor skuffelse. Konfliktnivået blir absolutt ikke bedre med den foreslåtte planen.

Internasjonalt

Jeg har deltatt på flere internasjonale møter i La Via Campesina. Mangelen på rettigheter til småbrukere er den største utfordring internasjonalt. Mange kjemper for tilgang til jord, vann og beite. Retten til mat er nedfelt i FNs konvensjon om økonomisk, sosiale og kulturelle rettigheter. Kampen mot «landgrabbing», Monsanto, men og for beiterettigheter blir ført av mange. Og i høst dro vi på studietur med Nordland BS til Romania på Nyelenikonferansen. Vi var 7 deltakere i den norske delegasjonen. Konferansen handlet om matsuverenitet, og vi ble kjent med mange småbrukere fra hele Europa.

Sammen er vi sterke
Vi har vokst i antall medlemmer og noen sovende lokallag har våknet. Vi har innført noe nytt, for å få en bedre kommunikasjon med og i mellom lokallagene. Vi har gjennomført telefonmøter, med positivt resultat. Nordland har mange lokallag, og ikke alle lokallags ledere bruker Facebook eller mail aktivt. De som «følger» oss på Facebook, kan lese om de aktiviteter både fylkeslag, andre lokallag og NBS sentralt jobber med. Lise og jeg oppdaterer Facebook, og Lise har ansvar for websiden.

Klima
Klima er også noe vi har snakket mye om det siste året. Kua som promper er blitt fremstilt som synderen, og den elektriske traktoren løsningen. Jeg tenker at landbruket er en større del av løsningen enn problemet for klimaet! Vi har, som alle andre næringer, ansvar for å minske klimautslippene. Klimasmart har blitt et ofte brukt begrep, et begrep jeg mener er sterkt misvisende. I NBS har vi begynt å bruke begrepet agroøkologi, som løsning for et mer klimavennlig landbruk, et landbruk basert på lokale og naturlige ressurser. Det har vi i Nordland i utgangspunktet forutsetninger for å skape.

Agroøkologi og klima smart landbruk er to begrep som vil gi en ny og grønnere matproduksjon. Jeg mener at agroøkologi, på forskjellige områder, er det motsatte av klimasmart landbruk. Klimasmart stimulerer til moderne produksjonsmåter som ikke trenger å være bærekraftige. Det stimuleres til GMO, plantmateriell som er resistent mot gift, og ikke kan formere seg. Dette gir internasjonale bedrifter som Montsanto enda mer makt over matproduksjonen i verden. Kostnadseffektivitet går fremfor ressurseffektivitet.

I Norge blir klimasmart landbruk framstilt som klima og miljøvennlig; fornybar energi, redusering av energiforbruk og bedre gjødselhåndtering. I agroøkologi går vi mye lengre enn en fornuftig agronomi og produksjon. Bønder sine rettigheter skal være ivaretatt. Rettigheter til matjord, beite, vann og for eksempel rettigheter til å selge sine produkter lokalt. Matproduksjonen i agroøkologi skal være ressurseffektiv, man tenker langsiktig og helhetlig. En helhetlig matproduksjon som ivaretar de økologisk, økonomiske og sosiale prinsipper på en bærekraftig måte.

Jeg ønsker at NBS bruker sitt potensial som grasrotorganisasjon fullt ut. Ja, av og til tenker jeg at vi må få liv i Nordland geriljagruppen. Hva skal til for at enda flere blir engasjert? Jeg vil takke alle medlemmer i Nordland som har stått på i organisasjons arbeid for å fremme NBS, våre synspunkter og viktige kampsaker!

10.februar, Saupstad

Marielle De Roos

Aktiviteter og representasjoner, fylkesstyret

Styret har hatt ett fysisk styremøte i januar på Andøya og 3 Skypemøter. Det har vært to telefonmøter med lokallagene, i april og september.

Marielle har deltatt i NNLR, Nord norsk landbruksråd, for NBS. Siden i høst har Birger Bull fra Troms tatt over stafettpinnen.

Kulturprisen ble som vanlig utdelt av Landbruksforum, der Lars Morten Rødaas fortsatt er vår trofaste representant.

Prosjektet "Kjøtt i Nordland" har pågått hele året og flere styremedlemmer har vært engasjert i prosjektet

Marielle traff Landbruk- og matministeren flere ganger. Hun var i lag med statsråden til Paris, og inviterte ham til gården. Statsråd Dale takket ja, og kom i juni. Fokuset var på lokalmat.

Marielle har deltatt på årsmøtene i SV, Rødt og AP, og årsmøtet til Nordland Bondelag.

14-16. mars. General Assembly, European Coordination la Via Campesina i Paris, Marielle

03.03. Møte med Fylkesmannen og forskere, Marielle

05.03 Fylkesårsmøte Hattfjelldal, Lise

05.03 Felles stand på utdanningsmesse YOU på Leknes, Marielle

13-14. februar. Årsmøte i Oikos Nord-Norge, Marielle

18.03. Fylkesårsmøte Rana, Marielle

18.04 Den Internasjonale Småbrukerdagen, **såfrøaksjonen**, Marielle

05.06 FN's Miljødag, facebookaksjon

04.06 Besøk av Landbruksministeren på Saupstad, Marielle

05.08 Montreal, European Coordination la Via Campesina (ECVC), Marielle

23. september. Fagseminar om Rovviltforvaltningen, Marielle

18-19. oktober. Kvinnekonferansen i Bodø, Marielle

20.10. Åpent møte om økologisk landbruk og bruk av lokale ressurser, Marielle

4-6. november. Landsmøte Norsk Bonde og Småbrukarlag, Marielle, Lise og Per-Anton.

14.12. Åpent møte i Vestvågøy med B. Patnik om matsikkerhet og frihandel, Marielle

03.11 Skolebesøk på Kleiva, Kjøtt i Nordland, Jan Theodorsen var Nordland BS sin rep. der

Styret, regnskapsfører og fylkessekretærer i 2016

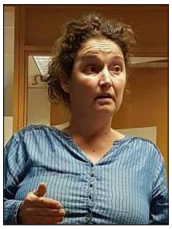

Leder
Marielle De Roos
Unstadveien 235, 8360 Bøstad
mob: 950 82 958
e-post: lofoten.gardsysteri@online.no

Nestleder
Per Anton Nesjan
Gullsvåg, 8980 Vega
tlf: 75 03 63 84
mob: 907 38 869
e-post: pnesjan@online.no

Styremedlem
Thor Holand
Bø, 8289 Engeløya
mob: 996 35 300
e-post: t@t-h.no

Styremedlem
Synnøve Skjørholm Stensø Hadsel
mob: 908 40 049
e-post: sss.sortland@nfk.no

Fylkessekretær og styremedlem
Lise Hjelmseth
Hongset, 8960 Velfjord
mob: 955 28 318
e-post: nordbs@online.no

Regnskapsfører
Hanne Prytz
Nordvik, 8215 Valnesfjord
tlf: 75 64 90 26
mob: 905 06 695
e-post:
hanne.prytz@okhuset.no

Vara 1-3
Per Arne Knædal, Saltdal
Helene Viola Theodorsen, Andøy
Odd Nicolaysen, Lofoten

Valgkomite
Odd Hagen, Velfjord, leder
Margret Karen Kjartansdottir, Andøy
Terje Nystabakk, Sørfold

Utvalg og representanter 2016

Rovviltutvalget i Nordland BS
Ann Guro Hansen, Saltdal
Per Arne Knædal, Saltdal
Terje Nystabakk, Sørfold

Partnerskap landbruk, Nordland
Marielle de Roos, Vestvågøy
Per-Anton Nesjan, Vega

Styringsgruppa for Nordnorsk landbruksråd
Marielle de Roos, Vestvågøy

Landbruksforum Nordland
Lars Morten Rødås, Fauske
Brynjar Dalen, Hattfjelldal

Nordland Landbruksselskap
Ann Christine Theodorsen, Andøy, leder

Prosjekt Utmark
Odd Hagen, Velfjord
Steinar Hansen, Velfjord, vara

Prosjekt Økt produksjon av økomelk i Nord-Norge
Arne Johnny Sørhus, Brønnøy

Prosjekt Matopplevelser i Nordland
Astrid T. Olsen, Bodø

Inn på Tunet
Eirin Bjune, arbeidsgruppen
Marielle de Roos, vara

Samarbeidsforum Gås
Jan Theodorsen, Andøy

Kjøtt i Nordland
Marielle de Roos, styringsgruppen

Rekruttering og Omdømme
Marielle de Roos

Sentrale utvalg i Norsk BS
Sentralstyret:
Marielle de Roos, styremedlem
Internasjonalt utvalg:
Marielle de Roos, styremedlem
Rovdyrutvalget:
Ann-Guro Hansen, styremedlem

Ordførerskapet i NBS
Per- Anton Nesjan, Vega, ordfører

Klagenemnd, kvoteordningen for melk
Per-Anton Nesjan, Vega

Lokallagene i Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Andøy Bonde- og Småbrukarlag
Ann-Christine Theodorsen
Dverberg Prestegård, 8485 Dverberg,
Tlf: 97180969
e-post: actheodorsen@msn.com

Fauske/ Sørfold Bonde- og Småbrukarlag
Lars Morten Rødaas
Rødås, 8200 Fauske
Tlf: 958 26 159
e-post: lamro@online.no

Grane Bonde- og Småbrukarlag
Kitty Lise Vassdal
8680 Trofors
Tlf: 480 56 468
e-post: kittyvassdal@live.no

Hamarøy og Tysfjord Bonde- og Småbrukarlag
Bjørn Knudsen
Skillvassbekk, 8276 Ulvsvåg
Tlf: 757 71 757 / 906 26 261
e-post: mi-knu@online.no

Harangsfjord Bonde- og Småbrukarlag
Paul-Arne Gaupen
Haugaveien 16, 7981 Harangsfjord
Tlf: 478 72 300
e-post: paularnegaupen@hotmail.no

Hattfjelldal Bonde- og Småbrukarlag
Eivind Hoff
Laneset, 8690 Hattfjelldal
Tlf: 91769612
e-post: ebruno@online.no

Hemnes Bonde- og Småbrukarlag
Kenneth Svaleng Jenssen
Svalenget, 8642 Finneidfjord
Tlf: 951 02 845
e-post: svalenget@hotmail.com

Leirfjord Bonde- og Småbrukarlag
Sigvald Meisfjord
8890 Leirfjord
Tlf: 954 02 420
e-post: sigvald@meisfjord.com

Beiarn og Skjerstad Bonde- og Småbrukarlag
Yngve Freding
8103 Breivik
Tlf: 905 33 493
e-post: yngve_freding@yahoo.no

Gildeskål og Meløy BS
Roger Granberg
Sørfinnset, 8140 Inndyr
Tlf: 416 06 666
e-post: granberg.roger@gmail.com

Rana Bonde- og Småbrukarlag
Ørjan Johansen
8617 Dalsgrenda
Tlf: 904 02 364
e-post: dalsgrendgrisen@gmail.com

Saltdal Bonde- og Småbrukarlag
Ann Guro Hansen
Nestby, 8250 Rognan
Tlf: 917 83 644
e-post: annguro@signalbox.no

Fiskå Mølle
Tlf. 51 74 33 00 Frank Arntsen (selger): 99 53 50 26

Steigen Bonde- og Småbrukarlag
Thor Holand
Bø, 8289 Engeløya
Tlf: 996 35 300
e-post: t@t-h.no

Vesterålen Bonde- og Småbrukarlag
Kyrre Carlsen
Reinhaugveien 6, 8415 Sortland
Tlf: 476 02 970
e-post: kyrre.carlsen@tnett.no

Vega Bonde- og Småbrukarlag
Oddvar Nikolaisen
8980 Vega
Tlf: 951 29 449

Velfjord Bonde- og Småbrukarlag
Inge Nepås
Sausvatn, 8960 Velfjord
Tlf: 970 94 627
e-post: post@velfjordskogservice.no

Lofoten Bonde- og Småbrukarlag
Odd Nicolaysen
Vikingveien 592, 8360 Bøstad
Tlf: 905 85 475
e-post: od-nicol@online.no

Budsjett og regnskap 2016

	2013 Regnskap	2014 Regnskap	2015 Regnskap	2016 Regnskap	2016 Budsjett	
Inntekter						
Fylkeskontigent	115211	118506	78921	149789	120 000	
Tilskudd	156030	99563	181740	132318	120 000	
Annonseinntekter	22550	14550	18840	24080	30 500	
Div. inntekt	1800	12685	29170	2750	30000	
Kreditrenter	139	185	54	71		
Sum inntekter	**295730**	**245489**	**308725**	**309008**	**300 500**	
Utgifter						
Årsmøte/matkonferanse	95700	54800	142337	71748	5 000	
Styremøter	8098	4253	5483	7974	10 000	
Andre møter	31308	14829	14117	13812	112 000	
Matkonferanse				-31909		
Studietur				11225		
Lønnsutgifter	118984	122203	92822	139736	125 000	
Trykking årsm / medlemsskriv	14430	15826	18624	12119	15 000	
Administrasjon	10606	8970	6794	3566	8 000	
Godtgj. Leder	8000	16000	25000	25000	34 000	*1
Div. utgifter	4000	5914	4474	13098		
Renter Gebyr	334	244	1782	248	500	
Sum utgifter	**291460**	**243039**	**311433**	**266617**	**309 500**	
Driftsresultat	4 270	2450	-2708	42391	-9 000	

Balanse 2016	
Eiendeler	
Saldo Brukskonto	153 273
Studiekasssen	32 544
Skattetrekkskonto	4 443
Fordringer	11 083
Sum Eiendeler	**201 343**
Gjeld/Egenkapital	
Skattetrekk / Arb.g.avg.	5 508
Feriepenger	16 239
Leverandørgjeld	11 395
Annen kortsiktig gjeld	4 340
Sum gjeld	**37 482**
Egenkapital	**163 861**
Sum gjeld/egenkapital	**201 343**

*note 1: feil i budsjettet. Skal være 25 000

Program for årsmøtet

Velkommen til
Årsmøte i Nordland Bonde- og Småbrukarlag 2017

Årsmøtet i Nordland BS blir avholdt i Brønnøysund på Hildurs Urteraium 18. mars. Overnatting blir på Thon Hotel Brønnøysund.

Frist for innkomne saker eller uttalelser er 14. mars

Program:
10.00 Skyss fra Thon Hotel Brønnøysund til Hildurs Urteraium
10.30 Leders Tale
11.00 Info om Gjensidigeavtalen
11.20 Pause
11.30 Innledning om jordbruksforhandlingen av Torbjørn Norland -Spørsmål og diskusjon
12.20 Hildurs Urterarium forteller om bedriften
12.30 Lunsj
13.30 Nibio: «Større verdiskapning på arealet/jord sett i klimaperspektiv»
14.00 Årsmøtesaker
1. Konstituering
2. Godkjenning av innkalling og saksliste
3. Valg av møteleder, sekretær og to til å underskrive protokollen
4. Innkomne saker og uttalelser, valg av red. komité
5. Årsmelding
6. Regnskap og budsjett
7. Arbeidsplan
8. Valg 2017-02-02
19.00 Årsmøte slutt
19.30 Festmiddag på Hildurs Urterarium

Priser på Overnatting og Deltakelse:
Enkeltrom: 1145,- per person.
Dobbeltrom: 672,50,- per person.

Konferansepakke inkl. Lunsj: 450,- pr. person
Festmiddag: 525,- pr. person

Ungdomsseminar på Vega

26.-28. februar ble det avholdt nasjonalt ungdomsseminar på Vega i Nordland. Selv om flertallet av deltakerne kom fra Nordland kom det deltakere fra både Sørlandet og Rogaland til verdensarvstedet Vega. Seminaret ble arrangert av Ungdomsutvalget i samarbeid med Vega BS og Nordland BS, og lokallaget på Vega sørget for både sightseeing på øya, fjøsbesøk på to melkebruk, og hyggelig samvær. Programmet la opp til at det skulle være en sosial og faglig møteplass, i tillegg til en god debatt om organisasjonsarbeid og politikk. Og som det ofte blir når Bonde- og Småbrukarlagets medlemmer møtes ble det både god stemning og høylytt debatt.

Søndag morgen startet programmet med et glitrende foredrag om TISA, TTIP og internasjonale handelsavtaler, ved Erling Laugsand fra Senterungdommen. Etterpå avsluttet seminaret med åpent debattmøte, der Vegard Vigdenes fra Aksjon Ny Landbrukspolitikk, og Turid Næss fra TINE innledet. Debatten om bruk av norske arealer, leiejordsproblematikk og import av kraftfôr var, ikke uventet, sentrale temaer i debatten, og engasjerte så vel ungdommene som de litt voksnere deltakerne på møtet. Seminaret var støttet av Nordland Fylkeskommune og TINE.

Rakel Nystabakk

Arktisk lokalmatkonferanse 2016

Årets Arktiske lokalmatkonferanse ble arrangert i Bodø 4-5. mars. Mange hadde tatt turen for å høre på interessante foredragsholdere og delta i debatten om «Aksjon ny landbrukspolitikk»

Det er andre år på rad Nordland Bonde- og Småbrukarlag arrangerer Arktisk lokalmatkonferanse med midler fra Arktisk landbruk. Konferansen har som mål å sette fokus på bærekraftig matproduksjon i et internasjonalt perspektiv. Den første innlederen på konferansen var Marielle de Roos som fortalte om sine opplevelser som deltaker under WTO-forhandlingene. Hun understrekte viktigheten av matsuverenitet; alle lands plikt og rett til å produsere sin egen mat. Videre snakket hun om hvor viktig det er at vi viser solidaritet ovenfor andre matprodusenter verden over. Torbjørn Norland forklarte hvorfor eksportstøtten til Jarlsbergosten ble fjernet, og hvilke konsekvenser dette vil få for den norske melkeproduksjonen.

På dag to av konferansen deltok blant annet trioen fra «Aksjon ny landbrukspolitikk» som innledere. Først ut var Vegard Vigdenes som understrekte i sitt innlegg viktigheten av ærlighet i landbruksdebatten. Både politikere, samvirkeledere og bønder må nå tørre å være ærlige. Norsk landbruk går i gal retning utfra de målene Stortinget har satt om *økt matproduksjon på norske ressurser*. Vi må erkjenne at virkemidlene som er blitt brukt ikke fører til en bærekraftig matproduksjon. Stadig mer matjord blir liggende ubrukt, færre dyr er ute på beite, og importen av soya fra Brasil er økende. Selvforsyningsgraden er nå på kun 38% kunne statsviteren Svenn Arne Lie konstatere. Det ble en god debatt i etterkant, med mange gode innspill fra forsamlingen.

Sauebonden Ann Guro Hansen fra Saltdal holdt foredrag om rovdyr, og hvordan manglende uttak av rovdyr i beiteprioriterte områder, truer produksjonen av norsk tradisjons- og lokalmat. Camilla Hareide fra Kaféen Rustikk fortalte om interessen for lokalprodusert mat blant Bodøværingene. Hun avsluttet sitt innlegg med å stille spørsmål om hvorfor man som forbruker ikke finner mer lokalmat i butikkhyllene?

Vi vil takke alle engasjerte foredragsholdere og deltakere som gjorde konferanse til en suksess.

Lise Hjelmseth

FRA BREIVIK I SALTEN
SIDEN 1983
LUNDAL
KJØTT & SPEKEMAT
Håndlaget
SIDEN 1983
TRADISJONSMAT
av nordnorske råvarer

HORN'S
Slakteri AS
Telefon: 76 05 54 00
Faks: 76 05 54 10
www.horns.no
post@horns.no
Administrasjon:
Innmelding slakt: Arild Horn
Regnskap/avregning: Per Magne/Berit
Personal/kvalitet: Gøran Ellingsen
Dyrebiler:
Arthur Hansen: 959 94787
Anders Øvrevoll: 478 51815
Raymond Johansen: 907 70 757
Vi er der når du trenger oss
Et ønsket alternativ
KLF
KJØTT- OG FJØRFEBRANSJENS LANDSFORBUND

Felleskjøpet har til nå hatt som sin viktigste rolle å styrke bondens økonomi på kort og lang sikt. Det er det også i fremtiden!

Vi kaller det bondenytte!

Tlf.: 03520 • www.felleskjopet.no

Felleskjøpet

Årsrapporter 2016

Matopplevelser i Nordland

Matopplevelser i Nordland ble avsluttet med en konferanse 16. og 17.mars. Konferansen var godt besøkt og hadde mange gode foredragsholdere.

Parallellt med konferansen ble det arrangert et ostetorg der oster fra åtte ysterier i fylket ble presentert for både interesserte kjøpere og for konferansedeltakerene.

Dagen før konferansen ble det arrangert et smaksverksted med lokale råvarer fra Nordland. Kokk Roy Magne Berglund hadde ansvaret. Middagen på konferansen var en nydelig lokalmatbuffé fra Nordland utviklet og laget av Berglund.

Presentasjonene som ble brukt under konferansen finnes på Fylkesmannens nettsider under "Grønt reiseliv", og er vel verdt å lese for de av våre medlemmer som jobber med temaet mat og grønne opplevelser.

Astrid T. Olsen

Landbruksforum Nordland

Det har vært tre møter i Landbruksforum Nordland. Vi har behandlet følgende saker:
-Kulturlandskapsprisen Nordland 2016 til bygda Fjære i Kjerringøy v/Fjære Gårdstyre.
-Forskrift om miljøtilskudd til jordbruket.
-Satser for søknadsomgang 2016.
-Smilmidler/status 2016.
-Utvalgte kulturlandskap/status 2016.

Lars Morten Rødaas

Europeisk forum for matsuverenitet

Fra 26.-30. oktober arrangerte Via Campesina det andre europeiske forumet for matsuverenitet i Europa. Forumet fant sted i universitetsbyen Cluj i Transilvania øst i Romania. Det første forumet for matsuverenitet ble arrangert i Krems i Østerrike for 3 år siden. Her hadde NBS en større delegasjon fra Nordland, og forumet i Cluj var en direkte oppfølger av både Krems og det globale arbeidet som foregår rundt spørsmålet om matsuverenitet.

Mål og mangfold

Over 500 personer fra 44 land deltok i forumet. Fra Norge deltok representanter fra Sametinget, More and Better-nettverket, European Federation of City Farms og Småbrukarlaget. Gårdbrukere og landarbeidere var utvilsomt den største gruppa som deltok, ellers var det mange fra frivillige organisasjoner knyttet mot mat, matproduksjon, forskning, forbrukergrupper, menneskerettigheter og miljøspørsmål. Forumet var en flott arena for å fortelle om NBS sitt arbeid, få mer kunnskap om matsuverenitet, få kontakt med nye organisasjoner og nettverk og styrke kontaktene våre med alle som arbeider for matsuverenitet. Målet var også å lære om rumensk og østeuropeisk landbruk, status og utfordringer. Forumet ble arrangert i Expo-hallene i Cluj, og en imponerende frivillig innsats ble lagt ned for å organisere matservering, transport og praktisk gjennomføring av forumet.

Levende forum

Når 500 mennesker møtes til forum i 4-5 dager er det nødvendig å ha et mangfold av aktiviteter. Forumet i Cluj organiserte fellesmøter, filmframvisninger, regionsamlinger, temamøter og politiske møter der man så på lokale, nasjonale, europeiske og globale utfordringer. I tillegg var utsendingene aktive med informasjonsstands og delegasjonsmøter. Under forumet ble det også organisert mange kulturelle innslag og flere studieturer rundt i regionen for å se på lokal matproduksjon, organisering, arealbruk, historie mm.

Disse temaene ble diskutert på lokalt, nasjonalt, europeisk og globalt nivå:

- Produksjonsmetoder, distribusjon og forbruk
- Urban matproduksjon og forbrukerspørsmål
- Folkeopplysning, opplæring og utdanning
- Tilgang til matjord og ressurser, lokal og sunn mat
- Retten til fellesgoder og naturressurser, inkludert urfolksrettigheter
- Arbeids- og sosiale forhold i mat- og landbruksproduksjonen
- Migranter, landarbeidere og marginaliserte grupper
- Menneskerettigheter og implementeringen av Farmers right charter i FN
- Klimaendringer og internasjonal solidaritet. Slavefotspor i matproduksjon…
- Landran, slow fish og slow food, skog- og vannspørsmål
- Den økende interessen for bynært landbruk
- Mat- og landbrukspolitikk
- Media og omdømmet til europeisk matproduksjon
- Forskning på agroøkologi og matsuverenitet i Europa
- FN sine 1000-årsmål
- Kvinners rettigheter og likestilling

Videre arbeid

Forumet styrka utvilsomt matsuverenitetsbevegelsen i Europa og var spesielt viktig for gårdbrukerorganisasjoner og andre organisasjoner i Øst-Europa. Det er tydelig at interessen for arbeidet vårt øker i hele regionen, også globalt. Den store internasjonale delegasjonen bekrefter dette, med utsendinger fra flere land i Afrika, Asia og Mellom- og Latin-Amerika. Alle innspillene fra Cluj er nå samlet inn, og det arbeides videre med særlig fokus på landbrukspolitikk, charter for Farmers Rights i FN, aksjonsdag for Romatraktaten og småbrukernes globale aksjonsdag 17.april.

Ingeborg Tangeraas

På besøk i en av Europas største og eldste gullgruver. Torgny Östling og Gustav Vilkner fra NORDBRUK i Sverige, Ingeborg Tangeraas fra European Federation of City Farms, Aslat Holmberg fra Sametinget og Aksel Nærstad fra More and Better-nettverket.

Bilde av hele den norske delegasjonen.

I Romania er hest og høysåter fremdeles et vanlig syn i landbruket.

Mosjøen videregående skole studiested Marka

Du kan kombinere interesse for hest, friluftsliv, skogbruk, jakt eller landbruk med treårig videregående utdanning.

Du kan ta ei fagutdanning innen naturbruk, eller studiekompetanse for å gå videre på høgskole og universitet.

Etterpå kan du gjøre nesten hva du vil. Vi gir tilbud om fordyping i matte, kjemi og biologi for de som ønsker det.

Lær noe du har bruk for, og du får venner for livet!

www.mosjoen.nfk.no

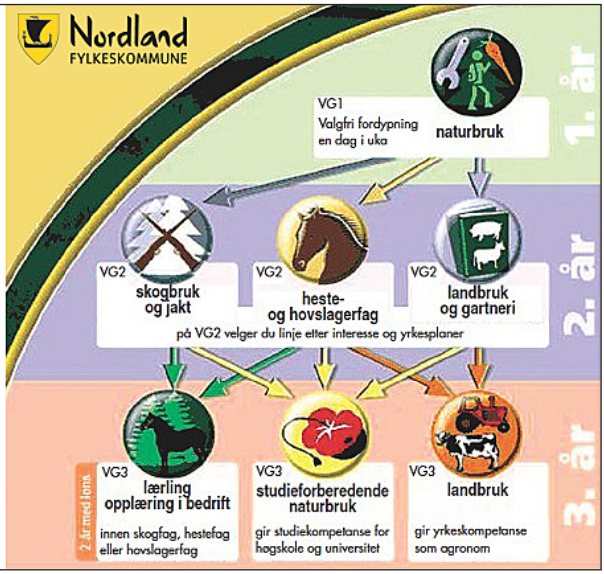

Ny landbrukspolitikk: Hvordan og hvorfor?

Som en av initiativtagerne for aksjon ny landbrukspolitikk har jeg blitt utfordret til å skrive ned noen tanker om aksjonen.

Stjørdal og Meråker BS fremmet på landsmøte i NBS i 2015 følgende uttalelse:

«***Aksjon ny landbrukspolitikk i Norsk Bonde og Småbrukarlag***
Situasjonen i norsk landbruk er kritisk. Stadig mindre norsk jord er i bruk.
Husdyrproduksjonen baseres på økende mengder importerte fôrråvarer, slik at sjølforsyningsgraden er under 40 prosent.
Jordbruket gir færre hender i arbeid.
Driftsøkonomien i sektoren er i ubalanse.
Gjeld og kostnader vokser.
Produktivitetsveksten er sterk, samtidig som realinntektene faller. Markedsinntektene er lavere enn produksjonskostnadene, og tilskuddene utgjør i dag mer enn sektorens totale arbeidsinntekt.
Matproduksjonen løsrives både fra ressursgrunnlag og driftsøkonomi. I tillegg er denne utviklingen i åpen strid med de politiske formålene med jordbruket.
Før vi kommer med løsninger, må vi forstå problemene. Veien videre krever en mest mulig korrekt analyse av dagens situasjon.
Det er derfor avgjørende at vi som faglag så raskt som mulig erkjenner at det er krise i næringa vår. Slik sektoren i dag forvaltes, kan ikke vi som representanter for norsk jordbruk på sikt ivareta samfunnsoppdraget vi har på vegne av fellesskapet: Å dyrke jorda slik at vi skaffer nok mat og trygg mat til Norges befolkning i et evighetsperspektiv.
Skal det i fremtida være noe behov for et Bonde- og småbrukarlag, og ikke minst et norsk jordbruk, så må kursen endres. Kraftig. Oppgaven er formidabel, krevende og kontroversiell. Like fullt, i våre øyne er det kun NBS av jordbrukets faglag som er stand til å ta en nødvendig lederrolle i utforminga av denne nye kursen.
Til Landsmøtet foreslår vi derfor at NBS etablerer Aksjon ny landbrukspolitikk.
Aksjonen har tre hovedoppgaver:
1. Bidra til en full gjennomgang av dagens jordbruksavtalesystem (drivkrefter, virkemidler, premisser og tallmateriale)
2. Bidra til å klarlegge ansvarsforholdet mellom Stortinget og jordbruksavtalesystemet i jordbrukspolitikken
3. Komme med forslag til en ny landbruks-politikk
Aksjonen bør starte så raskt som mulig. Og må omfatte hele organisasjonen. Det er essensielt at det sentralt bidras til at dette blir en grasrot-aksjon som involverer alle ledd.
Det må gjøres et grundig og omfattende arbeid der alle steiner må snus, noen egg må knuses, og trolig må noen hellige kyr også slaktes. Det bør videre prioriteres å invitere krefter utenfor jordbruket til en breiere allianse rundt dette arbeidet (Fagforeninger, Natur og Ungdom, Sanitetskvinnelag, reiselivsbedrifter, utmarksorganisasjoner, turlag, forbrukerorganisasjoner, mat-helse osv)»

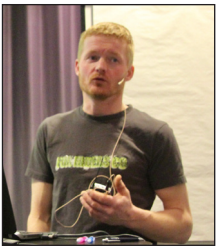

Skrevet av
Vegard Vigdenes

Uttalelsen ble enstemmig vedtatt av landsmøtet.

Situasjonen for næringa er kritisk. Fortsetter for eksempel utviklingen med avskallingen av bruk i det tempoet som vi hadde fra 2007-2015, så er det kun 10 000 bruk igjen om 33 år. NBS sitt slagord om «landbruk over hele landet på norske ressurser» vil kun være en frase fra en svunnen tid.

Bonde- og Småbrukarlaget forvente at andre vil stake opp denne kursen for oss. Vi må ta føringen, vi må bygge allianser og vi må fortelle hva som må til.

Jordbruk er bruk av jord. Norsk jordbruk er bruk av jord i Norge. Hvor mye jord kan vi bruke?
Det norske jordbruksarealet har et enormt potensiale. Det norske jordbruksarealet

> *"Situasjonen for næringa er kritisk. Fortsetter for eksempel utviklingen med avskallingen av bruk i det tempoet som vi hadde fra 2007-2015, så er det kun 10 000 bruk igjen om 33 år."*

Lokalt startet vi opp aksjonen på Stjørdal med et stormøte den 11. januar 2016. Mellom 200 og 300 personer møtte opp og fikk høre gode innlegg fra Svenn Arne Lie og Per Olaf Lundteigen. Interessen fra media var enorm og forespørselen om å gjennomføre slike møter over hele landet lot ikke vente på seg. Av alle møtene vil jeg spesielt trekke fram møtet på Studentersamfunnet i Trondheim, der jeg og Svenn Arne fikk snakke til en fullsatt sal med ungdommer. Engasjementet var stort og det kom virkelig mange gode spørsmål og synspunkter fra salen.

Nettopp dette med engasjement har overrasket meg positivt. Folk har mange og gode meninger om norsk landbruk bare de får en arena og lufte de på. En rekke lag og organisasjoner har tatt kontakt og ønsker at landbrukspolitikken skal endres. Dette er oppløftende og gir meg trua på at vi kan få til en endring. Å få til en endring er krevende, men samtidig kan ikke vi i

består av nesten 10 millioner dekar innmark, og omlag 138 millioner dekar utmark. 148 millioner dekar er om lag 20 millioner fotballbaner, og utgjør 38 prosent av det norske landarealet. Potensialet er enormt, blant annet kan beiteopptaket i utmark mer enn dobles i forhold til dagens bruk. Spørsmålet er da: Hvorfor er det så lite lønnsomhet i arbeid på norske jordbruksarealer at stadig større arealer går ut av produksjon, samtidig som produksjonsvolumet totalt sett øker?
Kraftfôrandelen i fôret til mjølkekyr har i løpet av 2000-talet økt fra 35% til nesten 45%, og i 2013 importerte vi for første gang mer kraftfôr enn vi produserte selv. Kraftfôrforbruken er avgjørende i jordbrukspolitikken. Det er både et spørsmål om forvaltningen av norske jordbruksarealer og om inntektsgrunnlaget i norsk jordbruk.

Prisen på kraftfôr har enorme konsekvenser for verdien av det norske jordbruksarealet.

Lav kraftfôrpris gjør at graset sammenligna sett blir dyrt, og grasarealene reduseres. Kraftfôrprisen bestemmes politisk av Bondelaget, Småbrukarlaget og staten i jordbruksforhandlingene gjennom kornprisen. De siste 30 årene har prisen på kraftfôret blitt kutta mer og mer. Kraftfôrprisen er i dag lavere enn graskostnaden i de fleste regioner i landet. Når kraftfôrprisene settes lavt er det mer lønnsomt for bøndene å bruke kraftfôr til å fôre dyrene, framfor å bruke arbeidstimer på grasproduksjon og beite.

Skal vi nå de politiske målene med matproduksjonen, må politikken endres slik at det er lønnsomt å bruke jord i Norge. I graslandet Norge kan ikke kraftfôret gjøres billigere enn gras. Hva må så gjøres? Kraftforprisen må heves og investeringsvirkemidlene må brukes på jord istedenfor bygninger. Prisene på varene må økes (noe tollvernet gir rom for), og stordriftsfordelene vil da hentes ut i pris. Tilskuddene må brukes til å sikre drift av jord, ikke til å subsidiere produksjon av volum. Evighetsperspektivtankegangen må gjennomsyre bruken av jordressursene! I tillegg må det kreves en full gjennomgang av jordbruksavtalen. Premisser og tallmaterialer må endres. Bla. må dagens premiss om at det skal blir færre bruk og at disse færre skal bli mer effektive for å hente ut inntektsvekst fjernes.
NBS må nå kvesse knivene – vi har dårlig tid! Vi må være ærlige på hva vi vil, og på hvordan maten skal produseres. Slik kan vi over tid stake ut en ny retning. Forbrukerne er med oss hvis de blir involvert og informert. Der ligger nøkkelen til suksess!

Ring oss på **03100,** så hjelper vi deg

Har du benyttet deg av medlemsfordelene dine?

Som medlem av Norsk Bonde- og Småbrukarlag kan du få store fordeler hos oss:

- gode vilkår i Gjensidige Bank
- god pris på ulykkesforsikring
- 20 prosent rabatt på private forsikringer
- Inntil 23 prosent rabatt på driftsforsikringer, og topprabatt på 37 prosent ved god risikoscore
- ekstra rabatt på bilforsikring for ungdom

Kontakt oss på telefon 03100 eller les mer på gjensidige.no/landbruk

Gjensidige

TINE®

Hva betyr samvirket for deg?

eier
moderne
trygghet
sosialt
fellesskap
langsiktig
etterbetaling
merkevarer
rettferdig
rådgiving
demokrati
verdikjedemakt

medlem.tine.no

Stortingsmeldingen

St.meld. 11, Endring og utvikling
-Mer av det samme

I den nye landbruksmeldinga er det mer av den liberalismen som allerede er gjennomført i tre jordbruksoppgjør, med mer fokus på volum, konkurranse, effektivitet, produksjon der den er billigst og angrep på markedsordningene. I tillegg skal hardt tilkjempede sosiale ordninger for bøndene fjernes. Dette er ikke en politikk for framtida.

Dette er opposisjonens mulighet til å forme framtidas jordbrukspolitikk. Men for flere av dem vil det bety et oppgjør med fortida, fordi denne regjeringens landbrukspolitikk, gjennom tre jordbruksoppgjør og ei stortingsmelding, ikke betyr noen vesentlig retningsendring, men et temposkifte i gjennomføringen av en langsiktig politikk. Også forbrukerne må si fra hva de vil med matproduksjonen i Norge.

De viktigste spørsmålene det må tas stilling til er hvordan maten vår skal produseres, og om hele landet skal ta del i produksjonen. Den enorme støtten i befolkningen for en sunnere, tryggere og mer miljø- og klimavennlig matproduksjon må komme til uttrykk i det stortinget til slutt vedtar. Nærheten til bygda og landskapet, dyr som trives, bonden som steller godt med dyrene, minimal bruk av plantevernmidler og en gjødselbruk som ikke skader jord og vassdrag, står sentralt i folks bevissthet.

Å sette kostnadseffektiv matproduksjon som et mål som skal styre alle andre mål er ikke egnet til å skape et landbruk slik folk vil ha det. Sammenhengen mellom sunn, trygg og nok mat og faglig godt stell av matjorda vår er det viktigste, mye viktigere enn billigst mulig mat som uansett aldri kan konkurrere med det billigste som kan importeres. Noen av endringsforslagene er å svekke landbrukssamvirket og markedsreguleringa, fjerne avløyserordninga, avvikle tidligpensjonsordning, sentralisere melkeproduksjonen og å fjerne målet om å produsere mer økologisk mat. Disse må avvises.

Våre forfedre kjempet fram landbrukssamvirket for å frigjøre seg fra makta til lokale kjøpmenn, til å fastsette prisene sjøl og til å kunne solidarisk regulere produksjonen. Senere er det kjempet fram økonomiske og sosiale ordninger. Importvernet er viktig for å sikre norsk produksjon, særlig korn, mot import fra utlandet. Dette går denne regjeringa nå går til angrep på.
Skal målet om matproduksjon over hele landet ha verdi må areal prioriteres framfor produksjon, og det mest vanskeligstilte arealet må ha mest drahjelp fra samfunnet. Å bli mer avhengig av matjordareal i andre land er uakseptabelt.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener jordbruket sjøl har et stort ansvar for å stake ut vegen for gode produksjonsmåter. Et samla jordbruk må stå opp for produksjonsmåtene og felles kamp for markedsordninger som gjelder norsk matproduksjon. Denne vinteren og våren vil gi svar på om vi makter dette, i samforstand med forbrukere og politikere.

Per-Anton Nesjan

PRISGARANTI
til LANDBRUKET
VI TÅLER SAMMENLIGNING MED ALLE
– GARANTERT konkurransedyktige priser!
PRISGARANTI på INNKJØPSPRIS (spotpris)
og på FASTPRIS ved framvisning
av tilbud fra andre leverandører.
Ta kontakt med oss for LANDBRUKSAVTALE:
Lars Andreas Østvik, telefon: 901 99 976
Trond Skaland, telefon: 970 50 390
Følg oss på Facebook
www.facebook.com/helgelandkraft
Helgeland Kraft AS | www.helgelandkraft.no
Kundesenter: 75 10 00 33 | kundesenteret@helgelandkraft.no
HELGELAND
KRAFT
Strøm fra verdens vakreste kyst

Yara Norge AS

Yara Glomfjord

For informasjon/jobbmuligheter sjekk vår hjemmeside: **www.yara.no**

Du finner oss også på Facebook.

Yara International ASA er verdens største leverandør av mineralgjødsel og bidrar til matforsyning og fornybar energi til verdens voksende befolkning.

Produktene våre selges også inn til en lang rekke industrielle markeds-segmenter og bidrar dessuten til å rense luften og eliminere giftig avfall.

Selskapet har over 12 000 ansatte med virksomhet i mer enn 50 land.

YARA

Knowledge grows

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

NORGE P.P.

Mye er likt, men ikke alt

Nortura
- fra råvarer til merkevarer

Foto: Rune Bendiksen / Studio B13

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne.
I Nortura er det bonden som er eier.

Bodø Industri Grafisk avd.